

Bölüm 14

KORUMA SORUMLULUĞU'NUN KAPSAM SORUNU VE DOĞAL AFETLERE UYGULANABİLİRLİĞİ

Cansu ATILGAN PAZVANTOĞLU¹

GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı devletlerin kendi halklarını soykırım, savaş suçları, etnik temizlik ve insanlığa karşı suçlardan koruma sorumluluğu bulunduğu düşünceyle geliştirilen ve 2005 BM Dünya Zirvesi Raporu'yla uluslararası alanda kabul gören Koruma Sorumluluğu'nun var olan kapsamının genişletilmesine ilişkin tartışmaları irdeleyerek, 2008 Nargis Kasırgası'ndan sonra kapsama doğal afetlerin dâhil edilmesiyle ilgili artan görüşlerin bu tartışmalara etkisini kavramın gelişimi açısından çözümlemektir.

KORUMA SORUMLULUĞU

Koruma Sorumluluğu Kanada'nın kurduğu Müdahale ve Devlet Egemenliği Uluslararası Komisyonu (ICISS)'nin 2001'de yayınladığı Responsibility to Protect isimli bir rapor ile geliştirilmiştir. Kavram Kofi Annan'nın insani amaçlarla uluslararası toplum müdahalesinin zamanına yönelik sorusuna karşılık olarak şekillendirilmiştir (UNGA, 2002).

ICISS Raporu'na göre insani müdahale kavramı tartışmalarında ilerleme kaydedilememiştir. Bu gibi nedenlerle Komisyon müdahale hakkından değil koruma sorumluluğundan bahsetmeyi tercih ettiğini ifade etmiştir. Rapora göre birçok örnek olayda devlet sorumluluğundan kaçınma eğilimindedir (ICISS, 2001, s. 11, 17). 2005 Dünya Zirvesi Sonuç Belgesi Koruma Sorumluluğu'na temel oluşturan belgelerden en önemlisidir. 15 Eylül 2005'te BM Genel Kurul üye devletleri 2005 Dünya Zirvesi Sonuç Belgesi'nin 138 ve 139. maddeleri uyarınca Koruma Sorumluluğu'nu benimsemiştir. Devlet ve hükümet başkanları kitleleri soykırım, savaş suçları, etnik temizlik ve insanlığa karşı suçlardan koruma sorumluluğu üzerinde uzlaşmaya varmıştır (International Coalition for the Responsibility to Protect). 138. maddeye göre her devletin kendi halkını soykırım, savaş suçları,

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Uluslararası Hukuk Ana Bilim Dahı, cansuatilgan@ogu.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Asia-Pacific Centre for the Responsibility to Protect. (2008). Cyclone Nargis and the Responsibility to Protect Myanmar/Burma, Briefing No. 2. Asia-Pacific Centre for the Responsibility to Protect.
2. Badescu, C. G. (2011). Humanitarian Intervention and the Responsibility to Protect, Security and Human Rights. Routledge.
3. Bellamy, A. J. (2008). The Responsibility to Protect and the Problem of Military Intervention. *International Affairs*, 84(4), 615-639.
4. Bellamy, A. J. (2009). Realizing the Responsibility to Protect. *International Studies Perspectives*(10), 11-128.
5. Bellamy, A. J. (2010, January). Disasters and 'Responsibility to Protect', Should Nations Force Aid on Others? A Cyclone Is Not Enough. *Natural Hazards Observer*, XXXIV(3).
6. Bouchet-Saulnier, F. (2008, May 21). Myanmar - Responsibility to Protect?. (21/11/2019 tarihinde <https://www.doctorswithoutborders.org/what-we-do/news-stories/news/myanmar-responsibility-protect> adresinden ulaşılmıştır).
7. Breau, S. (2016). *International Environmental Law, The Responsibility to Save the Planet*. S. Breau içinde, *The Responsibility to Protect in International Law, An Emerging Paradigm Shift*. Routledge.
8. CIA The World Factbook. (tarih yok). Burma Background. 18/11/2019 tarihinde <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bm.html> adresinden ulaşılmıştır.
9. Cohen, R. (2008, July 21). The Burma Cyclone and the Responsibility to Protect. The Brookings Institution. 18/11/2019 tarihinde <https://www.brookings.edu/on-the-record/the-burma-cyclone-and-the-responsibility-to-protect/> adresinden ulaşılmıştır.
10. European Parliament. (2013). Recommendation to the European Council on the UN principle of the 'Responsibility to Protect' (2012/2143(INI), P7_TA(2013)0180. 18/11/2019 tarihinde <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P7-TA-2013-0180+0+DOC+PDF+V0//EN> adresinden ulaşılmıştır.
11. Fomerand, J. (2009). *The A to Z of the United Nations, The A to Z Guide Series*, No. 28. The Scarecrow Press.
12. High-Level Advisory Panel on the Responsibility to Protect in Southeast Asia. (2014). *Mainstreaming the Responsibility to Protect in Southeast Asia: Pathway Towards a Caring Asean Community*. New York: United Nations.
13. ICISS. (2001). *The Responsibility to Protect*. International Development Research Centre.
14. International Coalition for the Responsibility to Protect. (tarih yok). Core Documents: Understanding R2P. 25/11/2019 tarihinde <http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/publications> adresinden ulaşılmıştır.
15. Junk, J. (2016). Testing Boundaries: Cyclone Nargis in Myanmar and the Scope of R2P. *Global Society*, 30:1, 78-93. doi:10.1080/13600826.2015.1092423
16. Kent, G. (2010, January). Disasters and 'Responsibility to Protect', Should Nations Force Aid on Others?, Rights and Obligations. *Natural Hazards Observer*, XXXIV(3).
17. McCormick, A. (2011). From Sovereignty to Responsibility: An Emerging International Norm and Its Call to Action in Burma. *Indiana Journal of Global Legal Studies*, 18(1), 563-591.
18. Murphy, F. (2008, May 19). Reuters. 18/11/2019 tarihinde <https://www.reuters.com/article/us-myanmar-cyclone-france/france-sees-security-council-cowardice-on-myanmar-idUSL199160920080519> adresinden ulaşılmıştır.
19. NASA. (2008, Mayıs 3). Cyclone Nargis. 18/11/2019 tarihinde <https://earthobservatory.nasa.gov/images/19863/cyclone-nargis> adresinden ulaşılmıştır.
20. Özerdem, A. (2010). The 'responsibility to protect' in natural disasters: another excuse for interventionism? *Nargis Cyclone, Myanmar. Conflict, Security & Development*, 10:5, 693-713. doi:10.1080/14678802.2010.511511

21. Quintana, T. O. (2008, June). Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar. UNHRC.
22. Report of the United Nations Conference on the Human Environment. (1973). A/CONF.48/14Rev.1. United Nations.
23. Reuters. (2009, Nisan 30). Asia Crisis, FACTBOX-Key facts about Cyclone Nargis,. 18/11/2019 tarihinde <https://www.reuters.com/article/idUSSP420097> adresinden ulaşılmıştır.
24. TDK. (2019). Güncel Türkçe Sözlük. 28/12/2019 tarihinde Türk Dil Kurumu: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır.
25. Thakur, R. (2008, June 20). Burma and the responsibility to protect: first, do more good than harm. 20/11/2019 tarihinde E-International Relations: <https://www.e-ir.info/2008/06/20/burma-and-the-responsibility-to-protect-first-do-more-good-than-harm/> adresinden ulaşılmıştır.
26. The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. (2011, Mayıs 3). Myanmar: Cyclone Nargis 2008 Facts and Figures. 25/12/2019 tarihinde <https://www.ifrc.org/en/news-and-media/news-stories/asia-pacific/myanmar/myanmar-cyclone-nargis-2008-facts-and-figures/> adresinden ulaşılmıştır.
27. Birleşmiş Milletler Belgelerinin tamamına <https://documents.un.org/prod/ods.nsf/home.xsp> adresinden ulaşılmıştır.
28. United Nations General Assembly (UNGA). (2002, August 14). A/57/303.
29. UNGA. (2005a, October 24). A/RES/60/1. 60/1.
30. UNGA. (2005b, March 21). A/59/2005.
31. UNGA. (2008a, September 26). A/63/PV.12.
32. UNGA. (2008b, November 19). A/C.6/63/SR.25.
33. UNGA. (2008c, November 20). A/C.6/63/SR.22.
34. UNGA. (2008d, November 21). A/C.6/63/SR.23.
35. UNGA. (2008e, November 21). A/C.6/63/SR.24.
36. UNGA. (2008f, December 29). A/C.2/63/SR.19.
37. UNGA. (2009a, January 12). A/63/677.
38. UNGA. (2009b, December 9). A/C.6/64/SR.18.
39. UNGA. (2009c, December 22). A/C.6/64/SR.21.
40. UNGA. (2010a, February 8). A/C.6/64/SR.22.
41. UNGA. (2010b, December 1). A/C.6/65/SR.22.
42. UNGA. (2010c, December 1). A/C.6/65/SR.23.
43. UNGA. (2011a, December 1). A/C.6/66/SR.24.
44. UNGA. (2011b, December 9). A/C.6/66/SR.25.
45. UNGA. (2013, November 20). A/C.6/68/SR.24.
46. UNGA, UNSC. (2017-2018). A/71/1016-S/2017/556; A/72/884-S/2018/525.
47. UNGA. (2019, September 28). A/74/PV.11.
48. United Nations Human Rights Council (UNHRC). (2008a, May 28). A/HRC/8/NGO/38.
49. UNHRC. (2008b, May 30). A/HRC/8/NGO/47.
50. United Nations Security Council (UNSC). (2008, December 31). S/2008/836.
51. UNSC. (2013, July 9). A/67/929-S/2013/399.
52. Vandebriel, Z. (2013). From a Militarized to a Humanized “Responsibility to Protect”: Integrating the Red Cross and Red Crescent into RtoP to Respond to Natural Disasters and Global Climate Change. Brussels: The Global Governance Institute.
53. Human Rights Watch. (2009, May 3). The Lessons of Cyclone Nargis. 25/11/2019 tarihinde <https://www.hrw.org/news/2009/05/03/lessons-cyclone-nargis> adresinden ulaşılmıştır.
54. Weiss, T. G., & Thakur, R. (2010). Global Governance and the UN, An Unfinished Journey. Indiana University Press.
55. Willis, N. (2012). Natural Disaster, National Sovereignty and State Negligence: An International Law Analysis of the Denial of Emergency Relief After Cyclone Nargis in Myanmar (Burma). The University of Tasmania Law Review, 31(2), s. 134-154.